

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

A.H.K. van Viegen (PvdD)

(d.d. 20 juli 2015)

Nummer

3060

Onderwerp

Vervolgfragen afschaffen melkquotum

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Het afschaffen van het melkquotum op 1 april 2015 heeft verregaande nadelige gevolgen voor mensen, dieren, de natuur en het milieu. Het betekent dat melkveehouders hun koeien onbeperkt melk mogen laten produceren. Ook zijn veel Zuid-Hollandse melkveehouders nieuwe stallen aan het bouwen zodat ze meer koeien kunnen houden. In 2015 heeft de provincie Zuid-Holland –voor zover bij ons bekend- nú al minimaal 86 (!) vergunningen verleend voor het uitbreiden van melkveehouderijen, bouwen van nieuwe stallen en uitbreiding van de melkveestapel. In heel 2014 waren er dit circa 55.

Runderen zijn goed voor bijna een vijfde van de wereldwijde uitstoot aan broeikasgassen. Dat is meer dan auto's, vliegtuigen en alle andere vormen van transport samen. En meer koeien betekent meer mest, meer milieuvuiling en aantasting van de leefomgeving van mens en dier, terwijl er al een enorm mestoverschot is. Verder neemt ook de uitstoot van stikstof toe en komt er ook meer fosfaat in de natuur, zowel op het land als in het water. Dat heeft zeer nadelige consequenties voor de biodiversiteit en ook de bodem-, lucht- en waterkwaliteit, met name in de kwetsbare Natura 2000-gebieden en het draagt bij aan de verergering van het klimaatprobleem.

De Nederlandse landbouw draagt bijna voor de helft bij aan de uitstoot van stikstof, waarvan ruim de helft afkomstig is uit de melkveehouderij.¹ En waar melkveebedrijven die mogen uitbreiden dichtbij de natuur liggen, zijn er risico's dat daar ook de uitstoot van ammoniak toeneemt. Het provinciebestuur verleende bijvoorbeeld tot 1 juli geen extra vergunningen ingevolge de Natuurbeschermingswet voor uitbreidingen van veehouderijen rond het Natura 2000-gebieden Nieuwkoopse Plassen en De Haeck, omdat de stikstofdepositie al te hoog was.²

¹ http://www.natuurenmilieu.nl/media/1103798/2014_april_position_paper_mest_update.pdf

²

http://www.nieuweoogst.nu/scripts/edoris/edoris.dll?tem=LTO_TEXT_VIEW&doc_id=223921#.VaVof03Ntes

Verder is de toename van het aantal koeien volgens de Vogelbescherming een bedreiging voor de weidevogels.³

Toelichting op vraag 2

De Nederlandse melkveehouderij heeft vorig jaar meer mest geproduceerd dan volgens het zelf opgelegde fosfaatplafond was toegestaan. In 2014 produceerde de melkveehouderij 86,1 miljoen fosfaat. Dat is 1,2 miljoen kilo boven het fosfaatplafond van 84,9 miljoen kilo fosfaat.⁴ Door de enorme uitbreiding en schaalvergroting en dus nog meer koeien zal het mestoverschot alleen nog maar groter worden. Het aantal koeien en vaarskalveren steeg in Nederland van 1 juli vorig jaar tot 1 juli dit jaar met 3,6 procent (ruim 111.000 stuks). Dit blijkt uit Identificatie en Registratie (I&R) gegevens van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Door te veel mest kunnen meststoffen (stikstof en fosfaat) in het grond- en oppervlaktewater terecht komen. De meststof nitraat is schadelijk voor het drinkwater.

Toelichting op vraag 3

Op woensdag 1 juli 2015 is de regeling PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) in werking getreden. De Natuurbeschermingswet 1998 wordt zodanig aangepast dat vergunningen vanaf die datum worden getoetst aan de PAS. In de PAS zijn alle Natura 2000-gebieden opgenomen waarbinnen ten minste één stikstofgevoelig habitatype voorkomt dat te maken heeft met overbelasting door stikstof. Uitbreiding of wijziging van bestaande (melk)veehouderijen kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie boven de gestelde grenswaarden.

Naar aanleiding van de bovenstaande toelichting wil de Partij voor de Dieren de volgende vragen aan u voorleggen.

- 1. Bent u het met onze fractie eens dat met het verdwijnen van het melkquotum de milieuproblemen, zoals extra stikstof- en methaanuitstoot, door de melkveehouderij vergroot worden? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Nee, het melkquotum is niet de enige bepalende factor. Via de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) blijft geborgd dat de stikstofdepositie in de Natura 2000 gebieden blijft dalen. Daarnaast heeft staatssecretaris Dijksma aangekondigd dat er een nieuw landelijk systeem komt om de hoeveelheid door melkvee geproduceerd fosfaat te begrenzen.

- 2. Op welke wijze ziet u toe op de grond- en waterkwaliteit aangezien er meer meststoffen in het grond- en oppervlaktewater zullen komen en welke extra maatregelen gaat u treffen?*

Antwoord

Zie antwoord op vraag 3.

³ <http://nos.nl/artikel/2047875-weidevogels-ernstig-bedreigd-door-koeienexplosie.html>

⁴ <http://www.melkvee.nl/nieuws/7015/fosfaatproductie-melkveehouderij-boven-plafond>

3. *Op welke wijze gaat u hierop toezien en handhaven?*

Antwoord

Extra maatregelen zijn op dit moment niet nodig. Voor het grond- en oppervlaktewater blijven de kwaliteitsdoelen gelden die opgesteld zijn op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De uitvoering van de KRW-maatregelen en de grond- en oppervlaktekwaliteit wordt gemonitord, zodat indien nodig bijgestuurd kan worden. Meer informatie hierover zult u in het najaar ontvangen bij het vaststellen van de Voortgangsnota Europese Kaderrichtlijn Water.

4. *Gaat u naast de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) nog andere maatregelen nemen om de uitstoot van stikstof te laten dalen en een bijdrage te leveren aan vermindering van het klimaatprobleem? Zo ja, welke en op welke termijn? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Ja, aanvullend op de PAS is in ons Uitvoeringsprogramma Groen 2015 budget gereserveerd voor de Proeftuin Veenweiden. Dat richt zich op een extra vermindering van stikstof in het veenweidegebied, bovenop de al afgesproken landelijke stikstofreductie via de PAS. De inzet is om in 2016 met dit programma te starten. Daarnaast zijn er ook andere programma's die bijdragen aan het verminderen van de uitstoot van stikstof. Het provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit zorgt voor een beperking van de stikstofoxide uitstoot. Zo stimuleren we bijvoorbeeld het ombouwen van binnenvaartschepen, zodat deze op het goedkopere en schonere LNG kunnen varen. Afhankelijk van de PAS monitoringresultaten zullen we besluiten of specifiek voor het onderdeel stikstof aanvullende maatregelen nodig zijn. Daarbij is dan van belang of dat specifieke Zuid-Hollandse of generieke, nationale maatregelen moeten zijn.

5. *In het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 staat op pagina 7 vermeld dat de provincie ruimte geeft aan een duurzame en diervriendelijke landbouwsector en dat de provincie zich sterk maakt voor goede waterkwaliteit, dierenwelzijn en een schoon milieu. Hoe verhoudt zich deze uitspraak in relatie tot de vele verleende ontheffingen voor uitbreiding van (melk)veehouderijen en aantal dieren die zorgen voor meer mestoverschot, stankoverlast, vervuiling van bodem en water en een afname van dierenwelzijn omdat veel meer koeien jaarrond op stal zullen blijven staan?*

Antwoord

Wij willen ruimte geven aan een duurzame en diervriendelijke landbouwsector. Dat betekent in de eerste plaats dat een bedrijf dat uitbreidt moet voldoen aan alle vigerende kaders van milieu-, RO- en natuurwetgeving. In de tweede plaats betekent dit dat wij innovaties stimuleren die zorgen voor een verdergaande verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Bijvoorbeeld door in te zetten op het sluiten van kringlopen en op de bevordering van biodiversiteit. Daarnaast investeren we via ons systeeminnovatieprogramma in de ontwikkeling van kennis. Onder andere met als doel weidegang zoveel mogelijk te behouden en te bevorderen. Uitbreiding van de veestapel leidt er dan niet per definitie toe dat meer koeien jaarrond op stal staan. Voor het onderdeel waterkwaliteit verwijzen wij naar het antwoord op de vragen 2 en 3.

6. *Hoeveel vergunningsaanvragen rond de Nieuwkoopse Plassen en De Haeck zijn door de provincie tot 1 juli 2015 geweigerd? Worden er nu wel weer vergunningen verleend en zo ja hoeveel zijn dat er en wat is de impact hiervan op het Natura 2000-gebied?*

Antwoord

Voor het gebied rond de Nieuwkoopse Plassen zijn in 2015 tot 1 juli geen Natuurbeschermingswetvergunningen geweigerd. Per 1 juli geldt de systematiek van de PAS en kunnen er, conform de *Beleidsregel toedeling ontwikkelingsruimte programmatische aanpak stikstof Zuid-Holland*, vergunningen worden verleend. De Omgevingsdienst Haaglanden heeft sinds 1 juli in totaal 46 vergunningsaanvragen ontvangen waarvan 10 aanvragen betrekkingen hebben op de Nieuwkoopse Plassen. Over deze aanvragen moet nog beslist worden. Daarnaast hebben in totaal 70 bedrijven een melding gedaan voor een toename van stikstofdepositie onder de grenswaarde van 1 mol per hectare per jaar. Voor deze meldingen is geen verdere besluitvorming meer nodig. De impact voor de Nieuwkoopse Plassen (en alle andere Natura 2000 gebieden) is dat de PAS borgt dat de stikstofdepositie in het gebied blijft dalen.

7. *Welke gevaren ziet u voor het bereiken van de afgesproken natuurdoelen in relatie tot de toename van de melkveehouderij in Zuid-Holland en de hieraan gerelateerde toenemende stikstof- en nitraatuitstoot?*

Antwoord

De PAS borgt dat de stikstofdepositie in de Natura 2000 gebieden blijft dalen. Om de natuurdoelen te bereiken hebben we daarnaast per Natura 2000 gebied afspraken met de terreinbeheerders gemaakt over het uitvoeren van een pakket extra natuurmaatregelen. De stikstofdepositie en de effecten van de natuurmaatregelen worden intensief gemonitord. Indien nodig wordt er bijgestuurd.

8. *Bent u het met onze fractie eens dat deze situatie zorgelijk is en dat de groei van de melkveehouderij in de provincie aan banden gelegd moet worden omwille van het welzijn van mensen en dieren, de natuur en het milieu? Zo ja, bent u bereid het verlenen van ontheffingen voor uitbreidingen opnieuw te bezien en op zijn minst veel kritischer te beoordelen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Nee, op dit moment is er geen reden om het verlenen van vergunningen die wij hebben verleend, opnieuw te bezien. Via de PAS is per 1 juli 2015 nieuwe wetgeving in werking getreden. Op basis van monitoringgegevens zullen we de komende jaren bepalen of en hoe er in de toekomst bijgestuurd moet worden. Daarnaast heeft staatssecretaris Dijkema aangekondigd dat er een nieuw systeem komt om de hoeveelheid fosfaat van melkvee te begrenzen.

9. *Welke aanvullende maatregelen zijn er op provinciaal niveau mogelijk om de stikstof-, methaan- en lachgasuitstoot door de melkveehouderij te verminderen, behalve via de PAS aanpak en gaat u dit ook doen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Aanvullend op de PAS ondersteunen wij het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC) onder meer met de uitvoering van een systeeminnovatieprogramma veenweiden. De beoogde effecten zijn onder andere het verminderen van de uitstoot van stikstof en fosfaat in de veenweidenlandbouw.

Uitvoeringsprojecten die via het VIC lopen in dit kader zijn onder andere kringlooplandbouw en precisiebemesting. Zie ook het antwoord op vraag 4.

10. *Wat is uw oordeel over de het grote risico teruggang van de weidevogels als gevolg van de toename en schaalvergroting van de melkveehouderij, mede gezien uw verantwoordelijkheid voor de verbetering van de weidevogelstand?*

Antwoord

Intensivering van het grondgebruik kan nadelig uitpakken voor de weidevogelstand. Om de teruggang van de weidevogels in het agrarisch gebied zo goed mogelijk tegen te gaan zetten we agrarisch natuurbeheer in.

11. *Wat vindt u ervan dat het voedsel van dieren wordt aangepast en dat dieren genetisch worden gemanipuleerd om minder milieu-uitstoot te geven, met andere woorden dat dieren worden aangepast aan de milieu-uitstoot en niet andersom⁵?*

Antwoord

Wat genetische modificatie betreft ziet de rijksoverheid er op toe dat de veiligheid van mens, dier en milieu niet in gevaar komen. Dat is geen provinciale taak.

12. *Door het provinciebestuur zijn veel vergunningen verleend voor uitbreidingen van veestallen. Naast de eerder genoemde zorgpunten over uitbreiding en schaalvergroting is de kwaliteit van de ruimte en het landschap ook een zorgpunt. Het gevaar is dat er door een verminderde vraag over tien jaar heel veel leegstaande veestallen zijn en het dezelfde kant opgaat als met de leegstaande bedrijventerreinen en kantoorlocatie, die beslag leggen op de ruimte en het landschap blijvend ontsieren. Welke voorzorgsmaatregelen worden door GS genomen om herhaling van een dergelijke ongewenste situatie in de toekomst in ruimtelijk opzicht te voorkomen?*

Antwoord

Wij verwachten niet dat dit probleem zich in de toekomst voordoet. Maar mocht het zich voordoen, dan hebben gemeenten en particulieren op grond van de Visie Ruimte en Mobiliteit en de Verordening Ruimte 2014 mogelijkheden om leegstaande bebouwing een andere, passende ruimtelijke functie te geven, waarbij behoud of verbetering van de ruimtelijke kwaliteit het uitgangspunt is. Ook zijn er mogelijkheden om leegstaande bebouwing te saneren en te vervangen door andere passende bebouwing en functies.

Den Haag, 1 september 2015

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris a.i., voorzitter,

drs. J.H. de Baas

drs. J. Smit